

גם פלשתינאים לא שמעו על הטבח בטנטורה

מאת: -----
תאריך: 08/01/2001

בחודשים האחרונים סוערות הרוחות סביב הכפר הערבי טנטורה, שישב עד 1948 על שפת הים מצפון-מערב לזכרון יעקב. השאלה הנשאלת ללא הרף, בעקבות מחקרו השנוי במחלוקת של תדי כ"ץ מאוניברסיטת חיפה, היא: היה או לא היה טבח בטנטורה ב-1948?

אני מבקש לתרום לוויכוח נקודת מבט נוספת, פלשתינית. ב-92' הוציא המכון ללימודי פלשתינה בוואשינגטון ספר עב-כרס ומפורט מאוד בשם "All That Remains" (כל שנשאר), שכותרת המשנה שלו היא "הכפרים הפלשתיניים שנכבשו ואוכלוסייתם גורשה על ידי ישראל ב-1948". עורכו של הספר הוא ואליד חאלידי, ואליו מצטרפים חוקרים שלפי שמוטיהם מיעוטם אמריקאים ורובם פלשתינאים.

הספר סוקר את מאות הכפרים הפלשתיניים שנעזבו ב-1948 - אחד מאותם כפרים הוא טנטורה במחוז חיפה, שלו מוקדשים שלושה עמודים לרבות מפת האזור ושלושה תצלומים. הספר מביא פרטים גיאוגרפיים ודמוגרפיים, ואת סיפורו של הכפר בעבר הרחוק.

לענייננו חשוב הקטע הנקרא "הכיבוש והגירוש", שבו מסופר כי בתחילת מאי 1948 היה הכפר טנטורה אחת הקהילות הערביות האחרונות שנותרו בין חיפה לזכרון יעקב. ב-9 בחודש התקיימה ישיבה של קציני מודיעין של ה"הגנה", כדי להחליט על גורלם של טנטורה ומספר כפרים ערבים נוספים לאורך חוף הים. ההיסטוריון הישראלי בני מוריס מצוטט בספר, כאומר שהחלטה שהתקבלה באותו דיון היתה "לגרש או להכניע" (or subdue expel) את אותם כפרים. לאחר שבועיים הוצאה החלטה אל הפועל בטנטורה, בליל 22-23 במאי 1948. גדוד 33 מחטיבת אלכסנדרוני תקף את הכפר, שנכבש לאחר קרב קצר (לפי מוריס - כך מצוין בספר הפלשתיני - אנשי הכפר דחו את תביעת ה"הגנה" להיכנע והעדיפו להילחם). גם השורה הבאה מיוחסת למוריס: "ברור שמפקדי אלכסנדרוני שאפו לכך שהכפר יהיה ריק מתושביו, ולפחות מקצתם גורשו".

בהמשך הפרק מביא הספר הפלשתיני פרטים על תלאותיהם של פליטי טנטורה. מקצתם נמלטו למשולש בעוד שהרוב - 1,200 לפי הספר - עברו ליישוב הסמוך פרדיס, שנתפס על ידי הישראלים קודם לכן. בסוף מאי 1948, על פי הספר, שאל השר בכור שטרית את ראש הממשלה דוד בן-גוריון, אם פליטי טנטורה יגורשו גם מפרדיס. בקיץ (גם כאן מביא הספר דברים של בני מוריס) רוב אנשי טנטורה גורשו משטח ישראל וכ-200 נשארו בפרדיס, בעיקר נשים וילדים שהיו להם קרובים במקום. המגורשים חיו בתנאים קשים ומתחת לכיפת השמים, והספר מציין כי "פקידים ישראלים הביעו דאגה מה יקרה להם בחורף הקרב", ומסיים: "אין אזכור למה שעלה בגורלם".

עד כאן כל הקטע העוסק בכיבוש הכפר טנטורה על ידי גדוד 33 של חטיבת אלכסנדרוני

במאי 1948 - לפי המקור הפלשתיני - ומה שעלה בגורל תושביו. והיכן הטבח?
האם ייתכן שעורכו וכותביו של ספר פלשתיני מוסמך מעין זה לא שמעו עליו,
כדי להזכירו לפחות ברמז? שאלות הנותרות ללא מענה מעוררות מחשבה על מחקרים
היסטוריים, בעיקר כאלה המבוססים על עדויות לאחר חמישים שנה בכלל, ומחקרו
של תדי כ"ץ בפרט.
מרדכי נאור, הרצליה